

Přídavky na děti v mezinárodních případech (Evropská unie, Evropský hospodářský prostor a Švýcarsko)

Použití nadstátního práva

Tento prospekt Vám má poskytnout přehled o zvláštностech v mezinárodních případech. Všeobecné pokyny k tématu přídavek na děti najdete v prospektu o přídavicích na děti.

1. Všeobecně

V mezinárodních případech ve věci přídavek na děti je třeba přednostně před národními předpisy respektovat ustanovení evropského práva.

Pro poskytnutí přídavku na dítě v souladu s daňovým právem podle zákona o dani z příjmu, respektive sociálně právního přídavku na dítě podle spolkového zákona o přídavicích na děti, je proto v mezinárodních případech třeba použít příslušná nařízení (ES) číslo 883/2004 a 987/2009 ke koordinaci systémů sociálního zabezpečení.

Příklad: Rodina Müllerova bydlí s novorozenečným dítětem Maxem v Německu. Pan Müller pracuje v Rakousku a jezdí denně do práce. Paní Müllerová je v domácnosti. Jak v Německu, tak v Rakousku by existoval v zásadě nárok na přídavek na dítě.

Pan Müller by chtěl požádat po dohodě se svou ženou pro Maxe o přídavek na dítě.

Na základě mezinárodního příjmu je třeba respektovat vedle zákona o dani z příjmu také nařízení (ES) číslo 883/2004 a 987/2009.

2. K čemu jsou nařízení (ES) číslo 883/2004 a 987/2009 potřebná?

Protože v mezinárodních případech dětských přídavek přicházejí v úvahu nároky na rodinné dávky zpravidla v několika státech současně, vznikají tak zvané souběhy nároků.

Aby se tyto souběhy nároků vyřešily, stanovují nařízení (ES) číslo 883/2004 a 987/2009, které právní předpisy jsou na dotčené osoby použitelné a který stát je pro poskytnutí rodinných dávek dotčeným osobám příslušný. Tím je zabráněno, aby osoba nepodléhala zároveň právním předpisům několika členských států, a nepobírala proto vícekrát dávky stejného účelového zaměření. Osoba může v zásadě podléhat právním předpisům pouze jediného členského státu.

Nezávisle na evropských právních koordinačních předpisech může existovat i nárok podle čistě národního práva, jestliže stát podle evropských právních úprav sice příslušný není, avšak předpoklady pro nárok podle národního práva jsou splněny.

Pokračování příkladu: Protože jak v Rakousku, tak i v Německu existuje v podstatě nárok na přídavek na dítě pro Maxe, je třeba na základě evropských právních koordinačních předpisů prověřit, který stát je pro výplatu přídavku na dítě kompetentní.

3. V jakých případech jsou použitelná nařízení (ES) číslo 883/2004 a 987/2009?

Nařízení (ES) číslo 883/2004 a 987/2009 platí od 1. května 2010 ve všech státech Evropské unie. Od 1. dubna 2012 platí také ve vztahu ke Švýcarsku a od 1. června 2012 ve vztahu ke státům Evropského hospodářského prostoru (Island, Lichtenštejnsko a Norsko). Předtím došlo ke koordinaci rodinných dávek podle nařízení (EHP) číslo 1408/71 a 574/72.

V rámci osobního rozsahu platnosti jsou evidováni státní příslušníci členských států, jejich rodinní příslušníci, příp. pozůstalí, jakož i v rozsahu platnosti těchto nařízení bydlící uznání uprchlíci nebo osoby bez státní příslušnosti a zpravidla i příslušníci třetích států, kteří se zákonně zdržují v jednom ze členských států.

Pokračování příkladu: Nařízení (ES) číslo 883/2004 a 987/2009 jsou použitelná, protože pan a paní Müllerovi jsou státními příslušníky Evropské unie, kteří bydlí v Německu, a na základě pracoviště pana Müllera v Rakousku existuje vztah k jinému členskému státu Evropské unie.

4. Které právní předpisy lze v nadstátních případech použít?

Nařízení (ES) číslo 883/2004 a 987/2009 mimo jiné stanovují, které národní právní předpisy lze na zúčastněné osoby použít.

Jestliže jste zaměstnaní nebo samostatně výdělečně činní, podléháte podle rozhodujících úprav nařízení zásadně právním předpisům toho členského státu, v němž zaměstnání nebo samostatně výdělečnou činnost vykonáváte. Též přerušeni zaměstnání z důvodu nezaměstnanosti je hodnoceno stejně jako zaměstnání/samostatná činnost, pokud jsou dávky v nezaměstnanosti poskytovány podle právních předpisů příslušného státu.

Kromě toho existují pro určité skupiny osob zvláštní předpisy. Takto podléhá například vyslaný zaměstnanec (např. zaměstnanec vyslaný podnikem z Německa k výkonu určité zakázky do Francie) zpravidla nadále právním předpisům státu, který jej vyslal.

Jinak podléhá osoba právním předpisům členského státu svého bydliště.

Pokračování příkladu: Pan Müller podléhá na základě své výdělečné činnosti v Rakousku rakouským právním předpisům. Paní Müllerová podléhá na základě bydliště v Německu německým právním předpisům.

5. Jak probíhá řešení souběhů nároků?

Jestliže pro jedno dítě vznikne nárok na rodinné dávky ve dvou nebo více členských státech Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru nebo ve Švýcarsku, dojde k souběhu nároků, které je třeba vyřešit podle pravidla pořadí uvedeného v nařízení (ES) číslo 883/2004. Na základě pravidel pořadí vyplývá, který členský stát je pro výplatu rodinných dávek příslušný přednostně, případně jako druhý.

Pravidla pořadí se řídí podle výdělečné činnosti, důchodu nebo bydliště, a to takto:

1) Jestliže lze přídavek na dítě poskytovat více státy z různých důvodů:

- Přednostně je příslušný ten stát, v němž je vykonáváno zaměstnání nebo samostatně výdělečná činnost.
- Není-li vykonáváno žádné zaměstnání ani samostatně výdělečná činnost, je příslušný ten stát, podle jehož právních předpisů je vyplácen důchod.
K důchodcům se počítají všichni příjemci důchodu na základě věku, snížené pracovní schopnosti a smrti, pobírající důchod z některého ze zákonných důchodových pojištění, jakož i příjemci invalidního důchodu nebo pozůstalostního důchodu ze zákonného úrazového pojištění. Za důchodce se považují i úředníci ve výslužbě a jim na roveň postavení, kteří pobírají zaopatřovací dávky podle právních předpisů pro úředníky a vojáky.

Příklady:

- Matka je zaměstnána ve státě A. Otec pobírá důchod ze státu B. Oba rodiče bydlí ve státě C. Na základě zaměstnání matky je přednostně příslušný stát A.
- Oba rodiče byli dříve samostatně výdělečně činní ve státě A a nepobírají žádný zákonný důchod. Bydlí ve státě B. Příslušný je stát bydliště B.

2) Jestliže lze přídavek na dítě ze stejných důvodů poskytnout více členskými státy, je přednostně příslušný vždy ten stát, v němž bydlí dítě.

Příklady:

- Matka je zaměstnána ve státě A. Otec je zaměstnán ve státě B. Dítě bydlí ve státě A, který je tedy přednostně příslušný.
- Matka pobírá důchod ze státu A. Otec pobírá důchod ze státu B. Dítě bydlí ve státě B, který je tedy přednostně příslušný.

Stát, který je podle pravidla pořadí přednostně příslušný, musí přídavek na dítě poskytnout v plné výši. Naproti tomu ve státě, který je sekundárně příslušný, se nárok na přídavek na dítě zakládá na výši částky určené podle právních předpisů přednostně příslušného státu.

Výplata rozdílové částky přídavku na dítě v Německu (jako sekundárně příslušném státu) přichází tedy v úvahu jen tehdy, jestliže je v druhém státě poskytovaný přídavek na dítě nižší než přídavek na dítě náležející v Německu. Jsou-li v druhém členském státě plánované dávky vyšší, výplata německého přídavku na dítě odpadá.

Výjimka:

Bydlí-li otec dítěte ve státě A a matka dítěte s dítětem ve státě B a žádný z rodičů není výdělečně činný nebo nepobírá důchod – existuje tedy čistá konstelace bydliště -, pak je příslušný ten stát, ve kterém bydlí dítě, zde tedy stát B. Druhý členský stát s bydlištěm však v takové konstelaci rozdílové částky neposkytuje.

Pokračování příkladu: Přídavek na dítě by bylo možno v zásadě poskytovat ze strany Německa a Rakouska, avšak z různých důvodů (výdělečná činnost/bydliště). Do té míry vzniká souběh nároků. Na základě výdělečné činnosti výhradně v Rakousku je třeba přednostně poskytovat rakouské rodinné dávky. Německo je příslušné k poskytování přídavku na dítě pouze sekundárně. Tím je případně německý přídavek na dítě třeba poskytnout ve výši rozdílu částek k rakouskému přídavku na dítě.

6. Kdo obdrží přídavek na dítě?

Nařízení (ES) číslo 883/2004 neupravuje, komu je třeba vyplácet rodinné dávky v příslušném primárním, příp. sekundárně příslušném státě, jestliže je více osob s oprávněným nárokem. Toto se určuje výhradně podle národního práva příslušného státu.

Podle německých právních předpisů je přídavek na dítě vyplácen tomu rodiči, který má dítě ve své domácnosti. Je-li dítě v domácnosti obou rodičů, mohou rodiče, kteří nežijí trvale odděleně, mezi sebou určit toho, kdo má přídavek na dítě pobírat. Pokud dítě nežije v domácnosti jednoho z rodičů, obdrží přídavek na dítě ten rodič, který dítěti platí průběžně (vyšší) výživné v penězích.

Podle evropských právních koordinačních předpisů je třeba pro rozhodnutí, kterému rodiči se bude vyplácet přídavek na dítě, použít výše jmenované německé právní předpisy, jako by oba rodiče žili v Německu.

Příklad:

- Matka bydlí s dítětem ve Francii a není výdělečně činná. Nepobírá ani žádný důchod. Otec bydlí v Německu a je v Německu výdělečně činný.

Na základě výdělečné činnosti otce v Německu je přednostně třeba vyplácet německý přídavek na dítě. Protože dítě žije v domácnosti matky, přísluší německý přídavek na dítě matce žijící ve Francii.

Pokračování příkladu: Protože dítě žije ve společné domácnosti rodičů, je nutné určení oprávněné osoby. Rodiče určili jako oprávněného pan Müllera. Panu Müllerovi je třeba v daném případě vyplácet (vedle rakouského přídatku na dítě) také přídavek na dítě ve výši rozdílu částek.

7. Které doklady musíte předložit?

Žádost o přídavek na dítě musí být zásadně podána písemně a být podepsána. Prosím používejte v mezinárodních situacích formuláře „Žádost o přídavek na dítě“ (KG 1)“, „Přílohu Dítě“ a „Přílohu Zahraničí“ (KG 51)“, která obsahuje též potvrzení od zaměstnavatele. Pokud vykonáváte samostatnou výdělečnou činnost, musíte k tomu předložit příslušné doklady (kopie přihlášení živnosti, daňový výměr).

Pobíráte-li německý důchod nebo německé zaopatřovací dávky, použijte prosím „Přílohu Zahraničí pro důchodce a sirotky s bydlištěm v zahraničí (KG 51R)“.

Pro děti starší 18 let předložte prosím další podklady dokazující příslušnou skutečnost, která má být zohledněna. Prosím, respektujte přitom vysvětlivky v prospektu Přídavky na děti pod bodem 11.

Familienkasse na základě Vašich údajů prověří v žádosti o přídavek na dítě, zda, případně které podklady nebo formuláře musíte v jednotlivém případě ještě doložit.

Nejdůležitější formuláře najdete také na internetu na adrese: www.familienkasse.de, které si můžete jako dokument stáhnout a na počítači vyplnit a vytisknout.

Žádost může být též předána zahraničnímu nositeli příslušnému pro rodinné dávky v místě bydliště žadatele. Pokud bude žádost doručena příslušnému zahraničnímu nositeli, předá ji tento následně příslušné Familienkasse.

Pokračování příkladu: Pan Müller předloží v rámci podání žádosti o přídavek na dítě formulář žádosti KG 51 podepsaný oběma rodiči, jakož i potvrzení. Jestliže příslušný úřad (Familienkasse) při kontrole zjistí, že pro rozhodnutí o žádosti jsou potřeba ještě další podklady, obrátí se na pana Müllera a vyzve ho, aby tyto podklady dodal.

8. Jak probíhá výměna mezi nositeli rodinných dávek?

V mezinárodních případech přídavků na dítě se musí Familienkasse v rámci prověřování souběhu nároků domluvit se zahraničním nositelem rodinných dávek o primární nebo sekundární příslušnosti. Za tím účelem jsou nositelé povinni vyměňovat si informace.

Tento postup je předepsán podle nařízení (ES) číslo 883/2004 a 987/2009 a je realizován výhradně v rovině nositelů (pro rodinné dávky).

Pokračování příkladu: Familienkasse se spojí v rámci přezkoumání nároku s rakouským nositelem rodinných dávek a informuje ho o podání žádosti pana Müllera, takže i rakouský nositel může provést přezkoumání nároku.

Oba nositelé dojdou po výměně potřebných informací k závěru, že Rakousko je na základě tamní výdělečné činnosti prioritní a Německo jen sekundárně příslušné k poskytování rodinných dávek.

9. Co musíte své Familienkasse sdělit?

Jestliže jste zažádali o přídavek na dítě, jste povinni podle § 68 odstavec 1 zákona o dani z příjmu, resp. § 60 odstavec 1 První knihy Sociálního zákoníku, své Familienkasse neprodleně sdělit všechny změny ve svých poměrech a poměrech týkajících se Vašich dětí. Sdělení jiným úřadům (například obecní správě, přihlašovacímu úřadu a finančnímu úřadu) nestačí.

Změny musíte sdělit i tehdy, jestliže údaje důležité pro rozhodování nebyly dosud ještě Familienkasse sděleny o Vás, nýbrž o Vašem dítěti, nebo pokud ještě o Vaší žádosti nebylo rozhodnuto. Toto platí i pro změny, které jsou Vám známy teprve na konci pobírání přídavku na dítě, jestliže mohly mít zpětně vliv na Váš nárok na přídavek na dítě.

V mezinárodních případech musíte Familienkasse neprodleně informovat zejména tehdy, jestliže

- Vy nebo jiná oprávněná osoba začnete nebo přestanete vykonávat zaměstnání/samostatnou výdělečnou činnost,
- Vy nebo jiná oprávněná osoba budete svým zaměstnavatelem vysláni za prací do jiné země,
- Vy nebo jiná oprávněná osoba dostanete důchod, resp. výplata odpadá,
- Vy nebo jiná oprávněná osoba nebo dítě přeložíte své bydliště do zahraničí, resp. do tuzemska,
- Vy nebo dítě opustíte svou dosavadní domácnost.

Prosím respektujte k tomu také pokyny ohledně povinností součinnosti v prospektu Přídavky na dítě pod bodem 2.

Pokračování příkladu: Rodina Müllerova přemístí své bydliště do Rakouska. Pan Müller to musí neprodleně oznámit Familienkasse, protože tato okolnost je rozhodující pro nárok na přídavek na dítě. Nárok na německý přídavek na dítě již neexistuje.

10. Co dalšího je třeba respektovat?

Familienkasse prověřuje pravidelně (minimálně jednou ročně), zda ještě existují všechny předpoklady pro výplatu přídatku na dítě. Za tímto účelem je zaslán dotazník. Ten musí být včas vyplněn a spolu s potřebnými podklady zaslán zpět. Povinnost **neprodleně** oznámit Familienkasse každou změnu, která je pro nárok na přídatok na dítě důležitá, tím není dotčena.

11. Jaký opravný prostředek je možný?

Pokud s rozhodnutím Familienkasse nesouhlasíte, můžete během lhůty pro podání opravného prostředku vznést námitku (proti daňovým právním rozhodnutím) případně odpor (proti sociálně právním rozhodnutím) u příslušné Familienkasse písemně nebo do protokolu. K dodržení lhůty může být opravný prostředek doručen též úřadu příslušnému pro poskytování rodinných dávek v jiném státu. Jestliže není opravnému prostředku vyhověno, vydá Familienkasse rozhodnutí, proti němuž může být podána žaloba.

12. Která Familienkasse je pro Vás příslušná?

Zásadně je příslušná ta Familienkasse, v jejímž obvodu bydlíte, nebo obvykle pobýváte. V mezinárodních případech, v nichž lze použít nadstátní právní předpisy na žadatele nebo na jiného rodiče, existují ovšem zvláštní příslušnosti. Tyto můžete najít v následující tabulce:

Země	Kontaktní data příslušné Familienkasse
Belgie Bulharsko Lucembursko Holandsko Maďarsko	Bundesagentur für Arbeit Familienkasse Rheinland-Pfalz – Saarland 55149 Mainz NĚMECKO Fax: +49 (681) 944 910 5324 E-mail: Familienkasse-Rheinland-Pfalz-Saarland@arbeitsagentur.de
Francie Švýcarsko Česká republika Úplní sirotci, resp. děti, které neznají místo pobytu svých rodičů, s bydlištěm v Německu	Bundesagentur für Arbeit Familienkasse Baden-Württemberg West 76088 Karlsruhe NĚMECKO Fax: (pro Francii) +49 (781) 9393 697 Fax: (pro Švýcarsko) +49 (7621) 178 260 585 E-mail: Familienkasse-Baden-Wuerttemberg-West@arbeitsagentur.de
Rakousko Chorvatsko	Bundesagentur für Arbeit Familienkasse Bayern Süd 93013 Regensburg NĚMECKO Fax: +49 (851) 508 617 E-mail: Familienkasse-Bayern-Sued@arbeitsagentur.de
Polsko	Bundesagentur für Arbeit Familienkasse Sachsen 09092 Chemnitz NĚMECKO Fax: +49 (3591) 661 878 E-mail: Familienkasse-Sachsen@arbeitsagentur.de
všechny ostatní členské státy EU/EHP Úplní sirotci, resp. děti, které neznají místo pobytu svých rodičů, s bydlištěm v členském státě EU/EHP nebo Švýcarsku	Bundesagentur für Arbeit Familienkasse Bayern Nord 90316 Nürnberg NĚMECKO Fax: +49 (911) 529 3997 E-mail: Familienkasse-Bayern-Nord@arbeitsagentur.de

Respektujte prosím, že pro rozhodnutí o Vašem nároku na přídavek na dítě může být případně příslušná jiná Familienkasse. V případě bydliště/obvyklého pobytu v Německu je to ta Familienkasse, v jejímž obvodu bydlíte.

Pokračování příkladu: Pro žádost o přídavek na dítě pana Müllera je na základě nadstátního pobírání z Rakouska příslušná Familienkasse Bayern Süd.